SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 118/06-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. T. H., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. R. V., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 18/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 18/2003 p o r u š i l základné právo Ing. T. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 18/2003 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. T. H. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiattisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. T. H. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 196 Sk (slovom osemtisícstodeväťdesiatšesť slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. R. V., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 5. apríla 2006 č. k. I. ÚS 118/06-31 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. T. H., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 18/2003.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal 16. apríla 2003 okresnému súdu návrh o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru proti odporcom: K., B. (ďalej len „odporca v 1. rade“), a S., B. (ďalej len „odporca v 2. rade“). Podľa sťažovateľa okresný súd koná v jeho veci so zbytočnými prieťahmi, čím sa predlžuje stav jeho právnej neistoty.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol:

„(...) Okresný súd Bratislava III koná v tejto veci neefektívne a zdĺhavo, keď neskoro začal s prvým pojednávaním, odkladal pojednávania a dlhšie si nevedel poradiť s neplnením povinností zo strany odporcov a zvýhodňoval odporcov. (...) Okresný súd Bratislava III svojou nečinnosťou a liknavým postojom umožnil vznik a pretrvávanie prieťahov v súdnom konaní. (...) Prieťahy v konaní súdu možno kvalifikovať ako zbytočné a pokračovali napriek mnohým sťažnostiam sťažovateľa na príslušný súd ako aj krajský súd a na Ministerstvo spravodlivosti SR. (...)

Na súd som sa obrátil v presvedčení o oprávnenosti mojej žaloby, keď všetky iné možnosti zlyhali a je nespravodlivé zo strany súdu ak som v tejto beznádejnej situácii takmer 3 roky. Je to doslova bezohľadnosť zo strany súdu, ktorý odročuje na neurčito zvolané pojednávanie na deň 11. 7. 2005 z dôvodu neprítomnosti sudkyne JUDr. B. P. (stáž na odvolacom súde), ktorá doteraz viedla moje súdne konanie bez toho aby súd až 4 mesiace neurčil iného sudcu v predmetnej veci.

Do dnešného dňa Okresný súd neurčil žiadneho iného sudcu náhodným výberom v zmysle zákona a ani mi nič neoznámil o novom termíne odročeného pojednávania, čo svedčí len o našom neschopnom Okresnom súde Bratislava III a o pokračovaní prieťahov v súdnom konaní v predmetnej veci. (...)

Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností, dokladov, vyjadrení a zdôvodnení navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol, že postupom Okresného súdu Bratislava III bol porušený článok 48 ods. 2 Ústavy SR a tým moje základné právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

V zmysle Ústavy SR – čl. 127 ods. 3 navrhujem aby mi Ústavný súd SR svojim rozhodnutím z vyššie uvedených dôvodov priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000 Sk.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda JUDr. T. M. listom sp. zn. Spr. 3282/2006 z 8. júna 2006 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 30. júna 2006.

2. 1. Predseda okresného súdu si osvojil vyjadrenie zákonnej sudkyne JUDr. B. P., ktorá vo svojom vyjadrení okrem popisu procesných úkonov vykonaných okresným súdom v napadnutom konaní uviedla, že:

„V predmetnej veci považujem postup zákonného sudcu za bezprieťahový. Dokazovanie vo veci vediem tak, aby som zistila skutkový stav vo veci v rozsahu potrebnom na rozhodnutie vo veci. K nečinnosti súdu v rámci obdobia od 1. 7. 2005 do 31. 12. 2005 počas môjho dočasného pridelenia na Krajský súd v Bratislave sa nevyjadrujem. Vo veci bude odp. v 1. rade vyrubený súdny poplatok za vzájomný návrh a následne bude súdom nariadené pojednávanie na termín august 2006.“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol: *„Sudkyňa JUDr. B. P. sama seba ohodnotila, že jej postup bol bezprieťahový, takéto samohodnotenie je v rozpore s právnymi predpismi ako aj so skutočnosťou. Pritom k jej nečinnosti ako aj nečinnosti celého Okresného súdu Bratislava III v období od 1. 7. 2005 do 31. 12. 2005 sa nevyjadruje, čím vlastne nepriamo preukazuje pokračujúce prieťahy v súdnom konaní. Predseda Okresného súdu Bratislava III JUDr. T. M. si nedal ani takú námahu, aby osobne z pozície predsedu súdu vypracoval stanovisko na základe jeho prešetrenia a Ústavnému súdu SR zaslal len vyjadrenie sudkyne JUDr. B. P., ktoré si osvojil zároveň ako svoje vyjadrenie.*

Zo spisového materiálu, ktorý bol zaslaný Ústavnému súdu SR ako aj zo samotného vyjadrenia JUDr. B. P. je zrejmé, že Okresný súd Bratislava III pokračoval v prieťahoch v súdnom konaní, tým že svojou nečinnosťou ako aj nedôslednosťou odďaloval svoje rozhodnutie, ktoré mohol už dávno rozhodnúť. Takýmto konaním okresný súd prispel v rozhodujúcej miere k prieťahom v súdnom konaní. Obaja odporcovia cítili túto nedôslednosť okresného súdu a využívali to v pokračovaní nedodržiavania súdom stanovených lehôt a nepredkladaní súdom požadovaných dokladov.

Sudkyňa JUDr. B. P. vo svojom vyjadrení sľubuje, že bude odporcovi v 1. rade vyrubený súdny poplatok za vzájomný návrh a následne bude súdom nariadené pojednávanie na termín august 2006. Zatiaľ ide len o sľuby, ktoré nemusia byť uskutočnené, keď okresný súd niekoľkokrát už odročil nariadené pojednávanie. I keď by sa malo

uskutočniť pojednávania v auguste 2006, bolo by to od 6. 4. 2005, keď bolo pojednávanie odročené, po takmer 1,5 roka.

Okresný súd prvé pojednávanie v tomto súdnom konaní uskutočnil až cca 1,5 roka od podania žaloby (...), t. j. až 24. 1. 2005, pričom následne bolo odročené. Ani jedno odročenie nezapríčinil môj klient Ing. T. H.

Okresný súd proti odporcovi v 1. rade ani v 2. rade nepostupoval dostatočne dôsledne a razantne, pričom dopustil aby odporcovia požadované súdom dôkazy a doklady podkladali súdu až na viaceré výzvy a urgencie súdu a to aj v prekračujúcich lehotách a termínoch stanovených súdom ako aj v rozpore s Občianskym súdnym poriadkom.(...)

Odporcovia určovali priebeh súdu a nie samotný súd, ten len odročoval.

Napríklad dňa 6. 10. 2004 sa môj klient ako navrhovateľ dostavil na pojednávanie a bolo mu len oznámené, že pojednávanie sa neuskutočňuje, nakoľko odporca v 2. rade zrejme účelovo neprevzal predvolanie na pojednávanie. Odporca buď neudal správnu adresu alebo sa presťahoval a súdu nenahlásil zmenu. Súd musel zariadiť policajné doručenie predvolania odporcu na súd.

Môj klient dňa 18. 2. 2005 osobne predniesol a písomne odovzdal nesúhlasné stanovisko o nespokojnosti so súdnym konaním na pojednávaní na 5. stranách v 18. bodoch. Uvedené stanovisko zo dňa 18. 2. 2005 je založené v súdnom spise 20 Cp 18/2003 pod č. l. 181. Nikto z okresného súdu a ani sudkyňa JUDr. P. na to nereagovali a táto reakcia nie je uvedená v zozname úkonov súdu.

Okresný súd dostatočne neuskutočnil procesné úkony smerujúce ku skončenie predmetnej veci bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka. Súd neorganizoval procesný postup v súdnom konaní tak aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty navrhovateľa.

V predmetnom vyjadrení sudkyne JUDr. P. nie sú v úkonoch súdu vedené sťažnosti navrhovateľa z rokov 2005 a 2006. Predseda súdu nedodržal ani lehotu na vybavenie sťažnosti.

Zdôrazňujeme, že posledné pojednávanie celkove len druhé v poradí bolo až 6. 4. 2005 a do dnešného dňa nebol určený konkrétny termín odročeného pojednávania. Takýto prístup zo strany okresného súdu dostal môjho klienta do ťažkej životnej situácie a ukončenie predmetného súdneho konania je pre neho životne dôležité. (...)"

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 20 Cpr 18/2003:

- 16. apríl 2003 – sťažovateľ podal na okresnom súde návrh o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru voči odporcom, ktorý bol prevedený do oddelenia Civilné veci pracovné pod sp. zn. 20 Cpr 18/2003. Vec bola pridelená sudkyni JUDr. B. P.;
- 4. jún 2003 – okresný súd zaslal odporcom výzvu, aby sa vyjadrili k návrhu a predložili doklad o ich právnej subjektivite;
- 12. jún 2003 – odporca v 1. rade doručil okresnému súdu časť požadovaných dokladov - stanovy a potvrdenie o pridelení IČO;
- 23. jún 2003 – odporca v 2. rade doručil okresnému súdu vyjadrenie k návrhu sťažovateľa;
- 25. september 2003 – okresný súd požiadal odporcu v 1. rade, aby sa vyjadril k návrhu sťažovateľa a vyzval odporcu v 2. rade, aby predložil doklad o jeho právnej subjektivite;
- 10. október 2003 – okresnému súdu bolo doručené podanie odporcu v 2. rade, ktorým oznámil, že je samostatným právnym subjektom registrovaným na Ministerstve vnútra

Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) ako občianske združenie od roku 1990, ako doklad boli zaslané stanovy odporcu v 2. rade;

- 7. november 2003 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie právneho zástupcu odporcu v 1. rade, že s obsahom návrhu sťažovateľa nesúhlasia a žiadajú ho zamietnuť;
- 20. november 2003 – okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcu v 1. rade a odporcu v 2. rade o predloženie ďalších s vecou súvisiacich dokladov;
- 4. december 2003 – odporca v 2. rade zaslal okresnému súdu požadované doklady;
- 4. február 2004 – okresný súd opäť vyzval pod hrozbou poriadkovej pokuty právneho zástupcu odporcu v 1. rade o predloženie dokladov, ktoré súd žiadal predložiť v zmysle výzvy z 20. novembra 2003;
- 23. marec 2004 – okresný súd zaslal spis Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na základe jeho výzvy;
- 6. apríl 2004 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 20. apríl 2004 – okresný súd opätovne zaslal spis krajskému súdu;
- 5. máj 2004 – spis bol krajským súdom vrátený okresnému súdu;
- 30. august 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 6. október 2004;
- 9. september 2004 – okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcu v 1. rade, aby do 10 dní predložil písomné doklady požadované súdom už 20. novembra 2003 a 4. februára 2004;
- 28. september 2004 – okresný súd zrušil nariadené pojednávanie z dôvodu potreby zistenia nového sídla odporcu v 2. rade, požiadal ministerstvo vnútra o oznámenie sídla odporcu v 2. rade a mena osoby oprávnenej za neho konať;
- 4. október 2004 – sťažovateľ doručil okresnému súdu doplnenie žalobného petitu a vyčíslenie požadovanej náhrady mzdy;
- 3. november 2004 – ministerstvo vnútra oznámilo okresnému súdu sídlo odporcu v 2. rade (nezmenené) a meno štatutárneho zástupcu (K. P.);
- 29. november 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 24. január 2005;
- 30. november 2004 – okresný súd zaslal sťažovateľovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku za návrh doručený okresnému súdu 4. októbra 2004, opätovne žiadal právneho zástupcu odporcu v 1. rade pod hrozbou poriadkovej pokuty o predloženie už požadovaných

dokladov, zároveň požiadal Obvodné oddelenie Policajného zboru N. (ďalej len „OO PZ“) o doručenie predvolania a rovnopisu podania odporcovi v 2. rade;

- 21. decembra 2004 – okresnému súdu bola doručená odpoveď OO PZ, že k doručeniu zásielky odporcovi v 2. rade nedošlo z dôvodu, že sa na uvedenej adrese nezdržiava a nebol zistený iný pobyt. Zo správy vyplýva, že podľa slov správcu budovy sa organizácia – odporca v 2. rade presťahoval do L. na jemu neznámu adresu;
- 30. december 2004 – okresnému súdu bolo doručené podanie sťažovateľa, ktorým reklamoval nemožnosť zaplatenia súdneho poplatku, pretože s výzvou súdu na jeho zaplatenie mu nebola doručená poštová poukážka;
- 13. január 2005 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie odporcu v 2. rade k návrhu sťažovateľa;
- 18. január 2005 – okresný súd zaslal sťažovateľovi poštovú poukážku na zaplatenie súdneho poplatku;
- 24. január 2005 – uskutočnilo sa pojednávanie, ktoré po vypočutí sťažovateľa a odporcu v 2. rade bolo odročené z dôvodu ďalšieho dokazovania na 21. február 2005;
- 25. január 2005 – okresný súd opäť žiadal právneho zástupcu odporcu v 1. rade pod hrozbou poriadkovej pokuty, aby predložil do 10 dní materiály požadované súdom už 20. novembra 2003, 4. februára 2004, 9. septembra 2004 a 30. novembra 2004, zároveň uložil odporcovi v 1. rade poriadkovú pokutu vo výške 8 000 Sk;
- 18. február 2005 – sťažovateľ podal okresnému súdu svoje stanovisko k vyjadreniam štatutára odporcu v 2. rade;
- 21. február 2005 – na pojednávanie sa nedostavil odporca v 2. rade, sťažovateľ predložil doklad o uhradení súdneho poplatku za rozšírený návrh, právny zástupca odporcu v 1. rade predložil listinné doklady, súvisiace so sporom, následne bolo pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne na 6. apríl 2005;
- 28. február 2005 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie právneho zástupcu odporcu v 1. rade proti uloženiu poriadkovej pokuty, ktoré odôvodnil tým, že súd odporcovi v 1. rade neuložil žiadnu povinnosť, nevyzval ho na doplnenie dôkazov, výzvy na predloženie dokladov bola adresovaná právnemu zástupcovi odporcu v 1. rade;

- 6. apríl 2005 – na pojednávaní sťažovateľ navrhol rozšírenie žalobného návrhu o náhradu straty na zárobku, ktoré okresný súd pripustil. Po vypočutí sťažovateľa a odporcov bolo pojednávanie odročené na 8. jún 2005 z dôvodu ďalšieho dokazovania;
- 7. jún 2005 – právny zástupca odporcu v 1. rade ospravedlnil svoju neúčasť na pojednávaní 8. júna 2005 zo zdravotných dôvodov a žiadal o odročenie pojednávania;
- 8. jún 2005 – na pojednávaní predložil sťažovateľ okresnému súdu listinné dôkazy, z dôvodu ďalšieho dokazovania bolo pojednávanie odročené na 11. júl 2005;
- 9. jún 2005 – okresný súd vyzval pod hrozbou poriadkovej pokuty právneho zástupcu odporcu v 1. rade na doloženie dokladov podľa uznesenia súdu zo 6. apríla 2005 a adresu svedka K.;
- 21. jún 2005 – okresný súd zrušil termín pojednávania nariadeného na 11. júl 2005 z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne (stáž na odvolacom súde);
- 8. júl 2005 – právny zástupca odporcu v 1. rade založil do spisu požadované doklady, zároveň oznámil, že adresu svedka K. sa nepodarilo zistiť;
- 11. júl 2005 – právny zástupca odporcu v 1. rade doručil okresnému súdu vyjadrenie k sťažovateľovmu návrhu a vzájomný návrh;
- 18. november 2005 – okresnému súdu bola oznámená zmena adresy právneho zástupcu odporcu v 1. rade;
- 8. december 2005 – spis okresného súdu bol zaslaný ústavnému súdu (doručený 13. januára 2006);
- 14. február 2006 – ústavným súdom bol spis vrátený okresnému súdu (doručený 17. februára 2006);
- 22. marec 2006 – uznesením okresného súdu bol odporca v 1. rade vyzvaný na odstránenie chýb vzájomného návrhu;
- 31. marec 2006 – okresný súd zaslal spis krajskému súdu;
- 4. máj 2006 – okresnému súdu bolo doručené podanie odporcu v 1. rade týkajúce sa vzájomného návrhu.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 Cpr 18/2003 o návrhu sťažovateľa o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a o náhrade mzdy, došlo k porušeniu sťažovateľom namietaného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I.ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a uplatnený nárok sťažovateľa o náhradu mzdy, t. j. vec, ktorej povaha (spor o existenciu nárokov, ktoré sú zdrojom príjmov sťažovateľa) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci ústavný súd je toho názoru, že doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola závislá od zložitosti veci. Napokon to vo svojom vyjadrení netvrdila ani zákonná sudkyňa, a ani predseda okresného súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmavanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená

na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom, teda doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti zistil, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný alebo nevykazoval relevantnú procesnú činnosť v období:

- od 4. júna 2003 do 4. februára 2004, t. j. viac ako 8 mesiacov;
- od 5. mája 2004 do 29. novembra 2004, t. j. viac ako 6 mesiacov, (počas tejto doby okresný súd síce 30. augusta 2004 nariadil pojednávanie na 6. október 2004, neskôr ho však zrušil);
- od 8. júna 2005 do 22. marca 2006, t. j. viac ako 7 mesiacov, (po zohľadnení doby dvoch mesiacov a 9 dní, keď bol spis zapožičaný ústavnému súdu).

Na okresnom súde teda v danej veci neboli vykonané počas takmer dvoch rokov v podstate žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas napadnutého súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu je z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy netolerovateľné. K prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci alebo správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Pokiaľ ide o obdobie, keď sa vo veci nekonalo z dôvodu stáže zákonnej sudkyne na krajskom súde, z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy treba túto skutočnosť považovať za právne bezvýznamnú, lebo ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, neposudzoval postup zákonnej sudkyne, ale posudzoval postup súdu, a teda nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec (napr. I. ÚS 236/04). Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti uvedené zákonnou sudkyňou. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali

včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk, ktoré odôvodnil dlhoročným strádaním, zdravotnými ťažkosťami, finančnými, pracovnými, rodinnými a osobnými problémami vzniknutými v súvislosti s konaním vedeným na okresnom súde.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím najmä na neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu, na celkovú dĺžku konania pred okresným súdom, ale aj povahu veci a jeho význam pre sťažovateľa, považuje za primerané v sume 50 000 Sk, tak ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti z 21. novembra 2005 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu z 30. júna 2006). Za dva úkony vykonané v roku 2005 patrí odmena dvakrát 2 501 Sk a režijný paušál dvakrát 150 Sk a za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2006, patrí odmena v sume 2 730 Sk a režijný paušál k tomuto úkonu v sume 164 Sk (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú v danom prípade sumu 8 196 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2006